

مزایا و کارکردهای توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان در کلام امام خامنه‌ای مدظله العالی

علی اکبر رضایی^۱

چکیده:

شرکت‌های دانش‌بنیان به‌عنوان موتورهای پیشران توسعه‌ی علمی و تکنولوژی کشورها در عصر حاضر شناخته می‌شوند. اهمیت دانش نیز در دنیای کنونی به دلیل رقابت و برتری‌جویی کشورها نسبت به یکدیگر که همه ریشه در پیشرفت علمی کشورها دارد، به میزان بالایی افزایش یافته است. هدف مقاله حاضر واکاوی و تحلیل نقش شرکت‌های دانش‌بنیان در کلام امام خامنه‌ای مدظله العالی در کمک به کم‌اثر نمودن تحریم‌ها، کمک به تحقق اقتصاد مقاومتی، کمک به تجاری‌سازی تحقیقات علمی و کمک به تبدیل نمودن کشور به قطب علمی جهان می‌باشد. نوشتار حاضر با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و با تکیه بر منابع الکترونیکی ضمن بررسی اهمیت شرکت‌های دانش‌بنیان به میزان توان این شرکت‌ها در آینده‌ی کشور در کلام امام خامنه‌ای مدظله العالی پرداخته است.

واژگان کلیدی: امام خامنه‌ای، شرکت‌های دانش‌بنیان، اقتصاد مقاومتی، تجاری‌سازی

ژورنال علمی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۱ کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

مقدمه:

در عصر حاضر، یکی از راه‌های افزایش قدرت و تولید ثروت توسط یک کشور، برای بهبود جایگاه خود در سطح منطقه‌ای و یا جهانی، به کارگیری دانش^۱ است. کشور ایران به دلیل شرایط تاریخی خاصی که در دوره‌ی پهلوی گذرانده و پایه‌های قدرت و تولید ثروت خود را بر فروش و صادرات نفت بنیان گذاشته، در زمینه‌ی توجه به دانش به عنوان یک ابزار جهت تولید ثروت و افزایش قدرت، دچار یک عقب‌ماندگی تاریخی گردید.

این عقب‌ماندگی در دوره‌ی جمهوری اسلامی مورد توجه قرار گرفت، به‌گونه‌ای که امام خامنه‌ای (مدظله العالی) در زمینه‌ی کاهش وابستگی کشور به نفت فرمودند: «اگر ما مسئولین هوشیارانه عمل بکنیم، تحریم می‌تواند اقتصاد کشور را از اتکاء به نفت نجات بدهد، بند ناف اقتصاد را از نفت ببرد و قطع کند.» (بیانات در دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش: ۱۳۹۸/۱۱/۱۹).

ایشان در باب اهمیت شرکت‌های دانش‌بنیان و لزوم سرمایه‌گذاری بر روی آن‌ها و تلاش برای افزایش این نوع شرکت‌ها می‌فرمایند: «یک مسئله تشکیل شرکت‌های دانش‌بنیان است [...] این شرکت‌های دانش‌بنیان، چیز بسیار خوبی است. البته امروز من اطلاع دارم، هزاران شرکت دانش‌بنیان در کشور هست لکن همین تعدادی که الآن وجود دارد، می‌تواند به ده برابر افزایش پیدا کند، ده برابر. جوان‌ها، آن کسانی که محصول علمی دارند، وجودشان در شرکت‌های دانش‌بنیان، مفید است.» (بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در نهمین همایش ملی «نخبگان فردا»: ۱۳۹۴/۰۷/۲۲).

اهمیت این موضوع نزد امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به‌گونه‌ای بود که سال ۱۴۰۱ را سال «تولید؛ دانش-بنیان، اشتغال آفرین» نام‌گذاری کردند. این نام‌گذاری آن‌هم در آغاز قرن جدید هجری شمسی نشان از آن دارد که رهبری در قرن جدید خواستار تغییر ریل حرکتی کشور از اقتصاد مبتنی بر نفت، به اقتصاد مبتنی بر دانش و تکنولوژی می‌باشد

کارکردهای شرکت‌های دانش‌بنیان:

شرکت‌های دانش‌بنیان در عرصه‌های گوناگون می‌توانند نقش‌آفرینی نمایند و موجب پیشرفت یک کشور شوند. اما با بررسی سخنان امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به‌طور مشخص، در کلام ایشان نقش‌آفرینی این شرکت‌ها در چهار حوزه: ۱. کمک به اقتصاد مقاومتی ۲. کمک به بی‌اثر نمودن تحریم‌ها ۳. کمک به تجاری‌سازی دانش ۴. کمک به تبدیل شدن به قطب علمی، مشاهده می‌شود.

۱. کمک به اقتصاد مقاومتی:

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) یکی از راه‌های توانمندسازی اقتصاد کشور در برابر تحریم‌ها را اقتصاد مقاومتی دانستند. ایشان در توضیح اقتصاد مقاومتی فرمودند: «ما [هم] باید اقتصادمان را جوری

تنظیم و برنامه‌ریزی کنیم که با وجود تحریم هم بتوانیم کشور را به‌خوبی اداره کنیم؛ این را من بارها تکرار کرده‌ام، الآن هم بازمی‌گویم. ما فرض کنیم تحریم برداشته نخواهد شد - البته تحریم به‌تدریج دارد بی‌اثر هم می‌شود؛ یعنی دارد به‌صورت یک چیز لغوی درمی‌آید اما حالا گیریم که تحریم باقی بماند - ما باید اقتصاد کشور را جوری برنامه‌ریزی کنیم که با رفتن و آمدن تحریم و با بازیگری‌های دشمن، در امر اقتصاد کشور دچار مشکل نشویم. این هم ممکن است، این را من نمی‌گویم، صاحب‌نظران اقتصادی می‌گویند، دلسوزان می‌گویند، می‌گویند این کار ممکن است، ظرفیت‌های داخلی خیلی فراوان است. و ما این را به‌صورت یک سیاست ابلاغ کردیم که همان سیاست «اقتصاد مقاومتی» است که این به‌شدت و با جدیت دنبال بشود.» (بیانات در سخنرانی تلویزیونی در سالروز قیام ۱۹ دی: ۱۳۹۹/۱۰/۱۹).

ایشان یکی از دلایل تاکید بر پیشرفت و توسعه علم و فناوری را کمک به اقتصاد می‌دانند و در این باره می‌فرمایند: «اینکه ما روی علم و فناوری تکیه می‌کنیم، فقط به‌خاطر این نیست که می‌خواهیم نصاب علمی و فناوری خودمان را بالا ببریم، پیشرفت علم و فناوری به پیشرفت اقتصاد کمک می‌کند؛ بنگاه‌هایی که دانش‌بنیان هستند می‌توانند به اقتصاد ملی کمک کنند.» (بیانات در حرم مطهر رضوی: ۱۳۹۴/۰۱/۰۱).

ایشان ضمن اعلام اینکه مهم‌ترین رکن اقتصاد مقاومتی شرکت‌های دانش‌بنیان هستند فرمودند: «شرکت‌های دانش‌بنیان یکی از اساسی‌ترین کارها در مقوله‌ی همین اقتصاد مقاومتی است که مطرح شده است و مورد تایید و تصدیق همه‌ی اطراف مسائل کشور قرار گرفته است.» (بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها: ۱۳۹۳/۰۴/۱۱).

همچنین در همین باره در جایی دیگر فرمودند: «از بخش‌های مهمی که می‌تواند اقتصاد مقاومتی را پایدار کند، شرکت‌های دانش‌بنیان است.» (بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش‌بنیان: ۱۳۹۱/۰۵/۰۸).

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در باب اهمیت خودکفا شدن کشور و نگاه به درون برای رفع مشکلات و بن‌بست‌های موجود در کشور، و تلاش بیگانگان برای جلوگیری از خودکفا شدن کشور و ایجاد احساس یاس و ناامیدی در مسئولان و افراد یک کشور مبنی بر اینکه، بدون کمک قدرت‌های بزرگ نمی‌توانند مشکلات خود را رفع نمایند و پیشرفت کنند نیز می‌فرمایند: «نهر و دریا خاخرانش، در [کتاب] نگاهی به تاریخ جهان، می‌گوید که قبل از اینکه انگلیسی‌ها وارد هند بشوند، هند از لحاظ صنایع داخلی خودش - صنایع آن روز، اوایل قرن نوزدهم - یک کشور خودکفا بود؛ انگلیسی‌ها که وارد شدند، اول کمپانی هند شرقی، بعد هم دولت انگلیس، وضع را به جایی رساندند که هندی‌ها احساس می‌کردند که جز با مصنوعات انگلیسی و خارجی امکان زندگی وجود ندارد، انکار توانایی یک ملت، در کشور خود ما هم

همین جور است؛ ما تقریباً بیش از دویست سال به این بلیه مبتلا بودیم، تا قبل از انقلاب اسلامی. شنیده‌اید که وقتی بحث ملی شدن نفت مطرح شد که ایرانی‌ها نفت دارند و خودشان نفت را اداره کنند و مانند اینها، نخست‌وزیر دوره‌ی طاغوت در مقام انتقاد از این فکر می‌گفت که ایرانی‌ها بروند لوله‌نگ بسازند! لوله‌نگ را شماها ندیده‌اید؛ لوله‌نگ یعنی آفتابه‌ای که حتی با حلبی ساخته نمی‌شود، با گل ساخته می‌شود. آن قدیم‌ها، زمان نوجوانی و بچگی ما، هنوز لوله‌نگ بود، آفتابه‌ای که با گل درست می‌شود. [می‌گفت] ایرانی‌ها بروند لوله‌نگ درست کنند! یعنی یک ملت را به اینجا می‌رسانند.» (بیانات در دیدار جمعی از نخبگان و استعداد‌های برتر علمی کشور: ۱۴۰۰/۰۸/۲۶).

ایشان با تاکید بر لزوم مقاوم‌پذیر نمودن اقتصاد کشور در برابر تحریم‌های بیگانگان و اتکاء اقتصاد کشور به داخل فرمودند: «ما [هم] باید اقتصادمان را جوری تنظیم و برنامه‌ریزی کنیم که با وجود تحریم هم بتوانیم کشور را به خوبی اداره کنیم؛ این را من بارها تکرار کرده‌ام، الان هم بازمی‌گویم. ما فرض کنیم تحریم برداشته نخواهد شد - البته تحریم به تدریج دارد بی‌اثر هم می‌شود؛ یعنی دارد به صورت یک چیز لغوی درمی‌آید اما حالا گیریم که تحریم باقی بماند - ما باید اقتصاد کشور را جوری برنامه‌ریزی کنیم که با رفتن و آمدن تحریم و با بازیگری‌های دشمن، در امر اقتصاد کشور دچار مشکل نشویم. این هم ممکن است، این را من نمی‌گویم، صاحب‌نظران اقتصادی می‌گویند، دلسوزان می‌گویند، می‌گویند این کار ممکن است، ظرفیت‌های داخلی خیلی فراوان است. و ما این را به صورت یک سیاست ابلاغ کردیم که همان سیاست «اقتصاد مقاومتی» است که این به شدت و با جدیت دنبال بشود.» (بیانات در سخنرانی تلویزیونی در سالروز قیام ۱۹ دی: ۱۳۹۹/۱۰/۱۹).

ایشان در بازدید از نمایشگاه شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری‌های برتر در باب استعداد ایرانی و همت انقلابی جوانان ایرانی فرمودند: «جلوه درخشان استعداد ایرانی و همت انقلابی را در این نمایشگاه دیدیم و خدا را سپاس گفتیم. کارهای اساسی و بنیانی برای بهره‌گیری از انگیزه‌ها و توان‌های بالا باید جدا دنبال شود. این مهم‌ترین وظیفه‌ی مسئولان دولتی است، به خداوند توکل کنید و با امید و شوق قدم بردارید، یقیناً خواهید توانست به مشکلات اقتصادی کشور پایان دهید، ان‌شاءالله.» (یادداشت رهبر انقلاب در بازدید از نمایشگاه شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری‌های برتر: ۱۳۹۸/۰۷/۱۶).

ایشان برای نشان دادن اهمیت شرکت‌های دانش‌بنیان، این شرکت‌ها را مهم‌ترین رکن اقتصاد مقاومتی دانستند و در همین‌باره فرمودند: «یکی از بهترین مظاهر و موثرترین مولفه‌های اقتصاد مقاومتی، شرکت‌های دانش‌بنیان است که می‌تواند اقتصاد مقاومتی را پایدارتر کند. رشد اقتصادی حقیقی در گرو تولید ثروت از طریق دانش و علم است. اگر شرکت‌های دانش‌بنیان جدی گرفته شوند و از توسعه‌ی کمی و کیفی آن‌ها حمایت شود، به واسطه‌ی ثروت‌آفرینی از طریق علم، اقتصاد کشور به

شکوفایی حقیقی خواهد رسید.» (بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش-بنیان: ۱۳۹۱/۰۵/۰۸).

۲. کمک به بی‌اثر نمودن تحریم‌ها:

نگاه امام خامنه‌ای (مدظله العالی) به تحریم‌ها همواره نگاهی فرصت‌طلبانه در جهت قطع وابستگی کشور به نفت، به عنوان یگانه راه درآمد کشور، و جلوگیری از سوءاستفاده دشمنان نظام از این موضوع در جهت تضعیف کشور و فشار اقتصادی به مردم می‌باشد، که ایشان در این باره فرمودند: «از لحاظ کوتاه مدت هم اعتقاد بنده این است - یعنی این اعتقاد ناشی از کاری است که کارشناس‌ها و صاحب‌نظرها کرده‌اند - که تحریم‌ها هم - که امروز مسئله‌ی تحریم‌ها یکی از مسائلی است که در ذهن‌ها مطرح است - با پیشرفت علم بی‌اثر می‌شود. با نگاه کوتاه مدت و میان مدت هم که نگاه کنیم - با قطع نظر از آینده‌ی طولانی و بلند مدت - اگر کشور می‌خواهد تحریم‌ها که امروز ابزاری است در دست دشمنان ما برای تحقیر ملت - از تحریم برای فشار آوردن روی آبروی ملی، غیر از فشارهای عملی که مربوط به زندگی است استفاده می‌کنند و تحقیر می‌کنند؛ اینکه ما از گذشته، در این چند سال مدام تکرار می‌کنیم که روی مسئله‌ی تحریم‌ها خیلی تکیه نکنید، به خاطر این است - [بی‌اثر شود]، با نگاه علمی به مسائل کشور، و توجه به علم، و پیوند دادن علم و صنعت و کشاورزی - که توضیحات آقایان محترم را در این زمینه‌ها شنیدید - تحریم‌ها بی‌اثر خواهد شد. و ما در این زمینه‌ها میدان کار برایمان باز است و می‌توانیم کار کنیم؛ شرکت‌های دانش‌بنیان یکی از اساسی‌ترین کارها در مقوله‌ی همین اقتصاد مقاومتی است که مطرح شده و درباره‌ی آن بحث شده است و مورد تایید و تصدیق همه‌ی اطراف مسائل کشور قرار گرفته است.

البته در تشخیص شرکت‌های دانش‌بنیان دقت بشود، یعنی شاخصه‌ها و مشخصه‌ها [معین بشود] و شرکت دانش‌بنیان استانداردسازی بشود؛ این جور نباشد که به اسم شرکت دانش‌بنیان کسانی بیایند و همین کارهایی را که در برخی از عرصه‌های دیگر معمول است - دلالی و مانند این‌ها - در [اینجا] پیش ببرند. به معنای واقعی کلمه، شرکت دانش‌بنیان [باشد]؛ این را باید یکی از محورهای اساسی قرار داد.» (بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها: ۱۳۹۳/۰۴/۱۱).

همچنین ایشان در زمینه ارجحیت داشتن شرکت‌های خارجی نسبت به شرکت‌های دانش‌بنیان داخلی در نزد برخی از مسئولین کشور فرمودند: «شنیدم در برخی از بخش‌های دولتی که برخی از این بقول آقایان پروژه‌ها را از خارجی‌ها قبول می‌کنند و امکانات هم به آن‌ها می‌دهند، [اما] به این شرکت دانش‌بنیان داخلی که می‌تواند این کار را انجام بدهد، نمی‌دهند.» (بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت: ۱۳۹۵/۰۶/۰۳).

۳. کمک به تجاری‌سازی دانش:

امام خامنه‌ای (مدظله العالی) درباره‌ی وظیفه وزارتخانه‌ها در راستای کوشش جهت تبدیل دانش به فناوری و جهت تولید کالاهای مورد نیاز و حتی فروش در بازار و نگاه به این موضوع به عنوان یک زنجیره که در صورت عدم تحقق یک حلقه از آن باعث نقصان در کل زنجیره می‌شود، می‌فرماید: «ما باید بتوانیم در زمینه‌ی علم، اولاً نگذاریم حرکت پرشتابی که امروز وجود دارد، مطلقاً کند بشود، بخصوص دولت باید به آن اهتمام بکند. عرض کردم این جزو دو اولویت اول برنامه‌های کشور است؛ یعنی به‌طور ویژه روی مسئله‌ی پیشرفت علم باید کار بشود. البته مسئول درجه‌ی یک برای پیشرفت علم، دو وزارت علوم و بهداشت و درمان هستند؛ لکن وزارت‌های صنعتی، وزارت کشاورزی، اینها همه‌شان می‌توانند در این زمینه کمک بکنند و باید کمک بکنند؛ یعنی واقعا همکاری بین دانشگاه‌ها و بین مراکز علمی و تحقیقاتی و دستگاه‌های خدماتی ما - مثل همین وزارت صنعت، وزارت راه، وزارت نفت، وزارت کشاورزی، این وزارت‌های گوناگونی که با مسائل فنی سروکار دارند - [لازم است]، این‌ها می‌توانند واقعا مثل یک مکنده‌ای عمل بکنند و از دورن مراکز تحقیقاتی و علمی، آن شیرهی علمی را بکشند و آن دستگاه را وادار به کار و تحرک بکنند. البته اینکه عرض کردم، دو نکته است در مورد این مسائل علمی: یکی تکمیل زنجیره‌ی علم و فناوری است؛ یعنی این زنجیره از ایده و فکر و سپس علم و سپس فناوری و سپس تولید و سپس بازار را ما باید تکمیل بکنیم، والا اگر چنانچه ما کار تحقیقاتی را کردیم، به فناوری هم رسیدیم، اما مثلاً تولید انبوه نشد، یا بازار برایش پیش‌بینی نشد، این ضربه خواهد خورد؛ همه این‌ها بایستی مورد توجه قرار بگیرد و این زنجیره‌ی کار علمی، تا تولید و بازار بایستی دنبال بشود؛ یعنی نگاه‌ها باید روی مجموع این زنجیره باشد.» (بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت: ۱۳۹۲/۰۶/۰۶).

ایشان ضمن رد تحقیقات آکادمیک صرف و لزوم بکارگیری تحقیقات در راستای تولید و بالا بردن ظرفیت‌های تولیدی جهت بالا بردن قدرت صنعتی و تولیدی کشور فرمودند: «اصرار بر گره‌خوردن تحقیقات دانشگاهی با صنعت و تجارت؛ این حرفی است که ما ده دوازده سال آن را تکرار کردیم، به دولت‌ها هم گفتیم، به دانشگاه‌ها هم گفتیم؛ البته تا حدود زیادی هم تحقق پیدا کرده، اما به‌طور کامل نه. این موضوع، هم برای دانشگاه‌ها مفید است، هم برای صنعت ما، و همچنین برای تجارت ما، و همچنین برای کشاورزی ما.» (بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها: ۱۳۹۲/۰۵/۱۵).

امام خامنه‌ای چشم انداز آینده‌ی کشور را که در راستای قطع وابستگی مطلق از نفت مثبت ارزیابی نمودند و درباره‌ی اقتصادیهی بخش‌های علمی کشور نیز بخشی از درآمدهای کشورهای تشکیل خواهند داد فرمودند: «مسئله‌ی تجاری‌سازی خیلی مهم است. یافته‌های علمی و صنعتی بایستی بتوانند

در کشور تولید ثروت کنند. برادران مسئول در دفتر ما یک محاسبه‌ای کردند، نظر آن‌ها این است که تا سال ۱۴۰۴ ما باید بتوانیم حداقل بیست درصد از درآمدهای کشور را از راه صنایع دانش‌بنیان و فعالیت‌های تجاری دانش‌بنیان تامین کنیم؛ یعنی از محل فروش محصولات علمی. این چیزی است که باید خیلی از دسترس دور نباشد. دانش، منشاء تولید ثروت است؛ البته به شکل صحیح، به شکل نجیبانه، نه آنچنان که دنیای غرب از دانش برای تحصیل ثروت استفاده کرد؛ که من بعد ان‌شاء‌الله اشاره‌ی مختصری خواهم کرد. البته تجاری کردن اگر در ذهنیت دستگاه‌های مسئول باشد، بایستی از آغاز - یعنی از وقتی که ما پروژه‌ی علمی و پروژه‌ی صنعتی را تعریف می‌کنیم - به فکر تجاری کردنش باشیم؛ نگذاریم بعد از آنکه کار تمام شد، به فکر بیفتمیم که بازاریابی کنیم. از اول باید این مسئله در محاسبات بیاید؛ که البته مربوط به دستگاه‌های مسئول کشور است که دنبال کنند.

خیلی‌ها هستند که مایلند دسته‌جمعی کار علمی کنند، تحقیقات علمی کنند. این کمکی که دولت و مسئولان به پیشرفت‌های علمی و فناوری می‌کنند، منحصر نماند به کمک به افراد؛ این شرکت‌ها مورد حمایت قرار بگیرند. البته این‌ها با شرکت‌های تجاری که مالیات و تسهیلات متعارف بانکی به آن‌ها تعلق می‌گیرد، اشتباه نشوند؛ بلکه به‌طور ویژه به این شرکت‌ها کمک شود. فکر میکنم این کار، کار لازم و مهمی است. دولت باید در این زمینه یک مدیریت هوشمندانه‌ای به کار ببرد.» (بیانات در دیدار نخبگان جوان: ۱۳۸۹/۰۷/۱۴).

در همین راستا جهت افزایش قدرت کشور از طریق دستیابی به دانش، امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به‌طور مکرر و در دیدارهای متعدد، که نشان دهنده‌ی اهمیت این موضوع در نزد ایشان می‌باشد، توصیه به حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان نموده‌اند. ایشان در زمینه‌ی ترویج استفاده از محصولاتی که نتیجه‌ی دانش بومی و حاصل تلاش شرکت‌های دانش‌بنیان است می‌فرمایند: «تولیداتی که محصول شرکت‌های دانش‌بنیان ما است، باید ترویج بشود و یکی از قلم‌های عمده ترویج این است که در دستگاه‌های دولتی جز محصول این شرکت‌ها به کار نرود.» (بیانات در دیدار نخبگان علمی جوان: ۱۳۹۵/۰۷/۲۸).

ایشان درباب لزوم تاسیس پژوهشگاه‌ها در کنار دانشگاه‌ها، که تحقیقات آن‌ها ناظر بر نیازهای جامعه باشد و هدفشان رفع کم و کاستی‌ها باشد فرمودند: «این پژوهشگاه‌هایی که چندبار توصیه شد که در کنار دانشگاه‌ها و وابسته‌ی به دانشگاه‌ها و وابسته‌ی به دانشگاه‌ها به‌وجود بیاید، می‌تواند یک بخشی را در اختیار صنایع بگذارد که آن‌ها در این پژوهشگاه‌ها شرکت کنند و از ناحیه‌ی آن‌ها نیازهای خودشان را برطرف کنند. این کاری است که هماهنگی‌اش در همین بخش دولتی میسر است. باید بنشینند برای این کار برنامه‌ریزی کنند؛ هم برای صنعت خوب است، هم برای دانشگاه خوب است. دانشگاه وقتی

ناظر به نیاز جامعه و نیاز بازار کار بود، طبعا جهت خودش را پیدا می‌کند؛ شور و نشاط بیشتری هم پیدا می‌کند؛ البته برای دانشگاه‌ها درآمدزا هم هست. صنعت هم وقتی متکی بود به نگاه نو و فکر نو و تولید علم و فناوری - که این در دانشگاه‌ها تحقق پیدا می‌کند - طبعا پیشرفت پیدا می‌کند، ما به این نیازمندیم؛ این هم بایستی حتما انجام بگیرد.» (بیانات در دیدار جمعی از نخبگان و برگزیدگان علمی: ۱۳۹۰/۰۷/۱۳).

۴. کمک به تبدیل شدن به قطب علمی:

امام خامنه‌ای مدظله العالی در باب اهمیت پیشرفت علمی کشور و ضرورت دارا بودن بینش بلند مدت توسط نخبگان علمی کشور برای رسیدن به بالاترین قله‌های علم و دانش به‌گونه‌ای که سایر کشورها برای رسیدن به علم و دانش جدید ایران محتاج گردند فرمودند: «یک نکته‌ی دیگری که در باب نخبگان وجود دارد این است که نخبه‌ی علمی - حالا بحث ما سر نخبگان علمی است - بایستی به آن آینده و افقی که برای علم در کشور ترسیم شده چشم بدوزد و به آن توجه داشته باشد. ما گفتیم که باید جوری حرکت بکنیم که در یک فاصله‌ی معقول زمانی - بنده چند سال قبل (۶) گفتم پنجاه سال بعد - ایران در دنیا منبع علم محسوب بشود؛ یعنی اگر کسانی بخواهند به جدیدترین یافته‌های علمی دست پیدا کنند، ناچار بشوند فارسی یاد بگیرند. یک روزی در دنیا همین جوری بوده؛ این را تعجب نکنید. دانشمندان ما یک روزی، در یک برهه‌ی از تاریخ، در قله‌ی دانش دنیا قرار داشتند، کتاب‌های آن‌ها در همه‌ی دانشگاه‌های دنیا، و در دانشگاه‌های غرب و دانشگاه‌های شرق - یعنی هند و چین و مانند این‌ها که آن وقت دانشی هم داشتند - مورد توجه و مورد استناد قرار می‌گرفته. ما باید چشم به این افق [بدوزیم].» (بیانات در دیدار جمعی از نخبگان و استعدادهای برتر علمی کشور: ۱۴۰۰/۰۸/۲۶).

ایشان در باب دست‌یابی به علم اصیل و بدیع یعنی آفرینش علمی و اینکه ما باید خودمان سرآغاز یک موضوع و بحث علمی جدید در دنیا باشیم، نه اینکه آفرینش‌های علمی سایر کشورها را دنبال کنیم، فرمودند: «امروز کارهای علمی زیادی در کشور می‌شود، اما این کارها غالبا متفرعات بر آفرینش علمی دیگران است؛ فرض بفرمایید که نیروی انرژی هسته‌ای را مثلا کسی کشف کرده، ما امروز داریم روی این کار می‌کنیم، آنچه نیاز هست و بایستی انجام بگیرد آفرینش علمی است؛ باید خلاق باشید، باید تولید کنید علم را که غالبا از کشف یک نیرویی در طبیعت به‌وجود می‌آید؛ یعنی نوآوری در علم ناشی از این است که یک ناموسی راه، یک قانونی را که در طبیعت وجود دارد و تا امروز کشف نشده، شما کشف می‌کنید، براساس آن تولید علم می‌شود، براساس آن فناوری‌های متعددی به‌وجود می‌آید. باید دنبال این باشیم، یعنی جوان نخبه ما باید دنبال این باشد؛ خلاقیت در دانش. فرض بفرمایید که

مثلا نیروی جاذبه وجود داشت - حالا مثال‌های قدیمی‌اش اینها است دیگر؛ از قدیم این مثال‌ها را می‌زدیم - یکی این را کشف کرد و براساس آن دانش‌هایی به‌وجود آمد. نیروی الکتریسیته در طبیعت عالم وجود داشت، کسی آن را نمی‌شناخت، یک کسی کشف کرد، براساس آن، این عرصه‌ی عظیم علم و فناوری به‌وجود آمد. یا در بخش‌های بعدی و در مسائل جدید، نانو از این قبیل است، مسئله‌ی سلول‌های بنیادی از این قبیل است، مسئله‌ی انرژی هسته‌ای از این قبیل است. کشف یک حقیقتی در طبیعت، کشف یک سنتی، یک ناموسی، یک عنصری در طبیعت الهی و صنع الهی موجب می‌شود که شما به یک نکته‌ی علمی پی‌ببرید، آن نکته علم خواهد بود، تدوین می‌شود، گسترش پیدا می‌کند، منتهی می‌شود به فناوری و مانند این‌ها.» (بیانات در دیدار جمعی از نخبگان و استعدادهای برتر علمی کشور: ۱۴۰۰/۰۸/۲۶).

ایشان در باب اهمیت و ضرورت تاسیس پژوهشگاه‌هایی که صرفا جهت امر پژوهش علمی به‌وجود آمده باشند تا موجب شکوفایی استعدادهای نخبگان گردد و موجب جلوگیری از خروج آن‌ها از کشور گردد نیز فرمودند: «در هر دانشگاهی، علاوه بر پژوهشگاه‌های مستقلی که وجود دارد، لاقلا باید یک پژوهشگاه جدی به‌وجود بیاید. خود دانشگاه‌ها به امر پژوهش، به‌صورت یک مجموعه در درون دانشگاه اهمیت بدهند. نخبه‌های ما بروند به سمت پژوهشگاه‌ها. البته نه اینکه رابطه‌شان با دانش و تعلیم و تعلم قطع شود، بلکه همچنان که میل خود نخبگان هم همین است که سراغ پژوهش بروند، جذب این پژوهشگاه‌ها شوند و در آن‌جا کار پژوهشی انجام دهند. امکانات - همان‌طور که قبلا عرض کردیم - در اختیارشان قرار بگیرد تا بتوانند پژوهش کنند؛ این همان چیزی است که یک نخبه را راضی می‌کند، قانع می‌کند؛ هم استعداد او را به جریان می‌اندازد و به فعلیت می‌رساند و احساس می‌کند می‌تواند کار کند، هم وسوسه‌هایی که در مورد عدم امکان کار در کشور می‌شود - که روز به روز هم این وسوسه‌ها توسعه پیدا می‌کند خنثی و بی‌اثر خواهد شد.

در این پژوهشگاه‌ها این امکان وجود دارد که از تجربه‌ی علمی و از پختگی اساتید دانشگاه‌ها که بعد از پایان دوره‌ی خدمتشان بازنشسته شده‌اند، استفاده شود و این‌ها حضور پیدا کنند. در این صورت، یک حلقه‌ی وصلی خواهد شد بین نسل جدید پژوهنده و پژوهشگر - که همین جوان‌هایند - و مجربینی که دورانی را در دانشگاه‌ها گذرانده‌اند.» (بیانات در دیدار نخبگان جوان: ۱۳۸۹/۰۷/۱۴).

نتیجه‌گیری:

شرکت‌های دانش‌بنیان در عصر دانش و اطلاعات کنونی می‌توانند کمک شایانی به توسعه‌ی کشورها نمایند. امام خامنه‌ای مدظله‌العالی به‌عنوان ولی امر مسلمین همواره در کلام و فرمایشات خود، نگاه ویژه‌ای

به این شرکت‌ها داشته و مکررا به مسئولان توصیه نموده‌اند که وسایل و امکانات لازم را در جهت توسعه‌ی این شرکت‌ها در اختیار آن‌ها قرار دهند.

در کلام امام خامنه‌ای مدظله العالی چهار کارویژه‌ی مهم، که شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند با آن‌ها کمک شایانی به توسعه‌ی کشور نمایند، مشهود می‌باشد. اول در زمینه‌ی اقتصاد مقاومتی است. از آن جایی که اقتصاد کشور سالیان سال، وابستگی خود را به نفت حفظ کرده بود و این موضوع موجب سوءاستفاده دشمنان نظام گشته بود، امام خامنه‌ای مدظله العالی در سخنرانی‌های مکرر، به مسئولین توصیه نمود که راه را برای فعالیت این شرکت‌ها، جهت دست‌یابی کشور به منابع و درآمدهای غیرنفتی هموار نمایند.

عبور از تحریم‌های اقتصادی و تکنولوژیکی که ریشه‌ی آن هم در وابستگی به شرکت‌ها و تکنولوژی خارجی می‌باشد، نیز در کلام امام خامنه‌ای مدظله العالی به روشنی هویدا است؛ که ایشان مکررا خواستار اجازه‌ی حضور محققین و نخبگان کشور در عرصه‌ی کار و فعالیت می‌باشند.

تجاری‌سازی تحقیقات نخبگان داخلی و انجام کارهای تحقیقاتی، به‌منظور تولید کالاها و ابزار آلات مورد نیاز کشور و فروش در سطح منطقه و جهان می‌باشد. تولید انبوه سفارش دیگری بود که در کلام امام خامنه‌ای مدظله العالی تجلی گشت. ایشان این مهم را تنها در صورت خودباوری محققین و عدم توجه به تلاش‌های قدرت‌های بزرگ در جهت عقب‌مانده نگه داشتن کشورها می‌دانند.

تبدیل نمودن کشور به یکی از قطب‌های علمی جهان نیز از موارد دیگری است که امام خامنه‌ای مدظله العالی مکررا به مسئولین سفارش می‌کردند؛ که در راستای رسیدن به آن از هیچ کوششی دریغ نورزند و تمام امکانات را در راستای رسیدن به این هدف بزرگ در اختیار شرکت‌های دانش‌بنیان واقعی که هدفشان این موضوعات و رفع کاستی‌های کشور می‌باشد، قرار دهند.

منابع:

- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۵)، بیانات در دیدار نخبگان علمی جوان، WWW.farsi.khamenei.ir/newspart-index
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۵)، بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت، WWW.farsi.khamenei.ir/newspart-index
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۴)، بیانات در دیدار شرکت‌کنندگان در نهمین همایش ملی «نخبگان فردا»، WWW.farsi.khamenei.ir/newspart-index
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۴)، بیانات در حرم مطهر رضوی، WWW.farsi.khamenei.ir/newspart-index
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۳)، بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها، WWW.farsi.khamenei.ir/newspart-index
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۱)، بیانات در دیدار جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش‌بنیان، WWW.farsi.khamenei.ir/newspart-index
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۴۰۰)، بیانات در دیدار جمعی از نخبگان و استعداد‌های برتر علمی کشور، WWW.farsi.khamenei.ir/speech-content
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۸)، یادداشت رهبر انقلاب در بازدید از نمایشگاه شرکت‌های دانش‌بنیان و فناوری‌های برتر، WWW.farsi.khamenei.ir/message-content
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۲)، بیانات در دیدار رئیس جمهور و اعضای هیئت دولت، WWW.farsi.khamenei.ir/Speech-content
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۲)، بیانات در دیدار اساتید دانشگاه‌ها، WWW.farsi.khamenei.ir/Speech-content
- ≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۸۹)، بیانات در دیدار نخبگان جوان، WWW.farsi.khamenei.ir/Speech-content

≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۰)، بیانات در دیدار جمعی از
نخبگان و برگزیدگان علمی، WWW.farsi.khamenei.ir/Speech-content

≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۱)، بیانات در دیدار جمعی از
پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش‌بنیان،
WWW.farsi.khamenei.ir/newspart-content

≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۸)، بیانات در دیدار فرماندهان
و کارکنان نیروی هوایی ارتش، WWW.farsi.khamenei.ir/Speech-content

≠ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (۱۳۹۹)، بیانات در سخنرانی
تلویزیونی در سالروز قیام ۱۹ دی، WWW.farsi.khamenei.ir/Speech-content

